

**SUOMEN KAIVOSLAIN KEHITYS
PRIVILEGIOSTA
KAIVOSALUELUNASTUSLUPAAN**

Juha Päivinen

Opinnäytetyö
Tekniikka ja liikenne
Maanmittaustekniikan koulutusohjelma
Insinööri (AMK)

2016

Tekniikan ja liikenteen ala Maanmittausalan koulutusohjelma Maanmittausinsinööri (AMK)

Tekijä	Juha Päivinen	Vuosi	2016
Ohjaaja	Aune Rummukainen		
Työn nimi	Suomen kaivoslain kehitys privilegiosta kaivosaluelunastuslupa		
Sivu- ja liitesivumäärä	32 + 1		

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella Suomen kaivoslain kehitystä ja muuttumista vuosisatojen kuluessa. Suomen laki on muokkautunut historiansa aikana useita kertoja. Suomen julistautuessa itsenäiseksi 1917 jäi vanha laki voimaan miltei kokonaisuudessaan samanlaisena. Tämän jälkeen kaivoslakia on uudistettu vuosina 1932, 1943, 1965 ja 2011.

Kaivoshistorian vanhin lupakirja on vuonna 1542 Ruotsin kuningas Kustaa Aadolfin Erik Flemingille antama Privilegio. Asiakirjan tekee mielenkiintoiseksi se, että se on analoginen nykyajan valtaus- ja kaivosoikeuden kanssa. Vuoden 1857 asetus valtauksista käsitti yleisluontoisesti kaikki metallit ja malmit, joita maakerroksissa, järvissä tai soiden pohjalla tavataan. Asetuksessa mainitaan myös muut samanlaiset kivikunnan aineet, joita jalostamalla saatetaan arvokkaimmiksi tehdä. Seuraavan kerran valtaussääntöä uudistettiin vuonna 1883, jolloin vallattavaksi kelpasivat vain metallit. Järvimalmia sai vallata ainoastaan valmisteilla tai jo olemassa olevan teollisuuslaitoksen hyväksi. Valtauksen pinta-ala määrättiin ainoastaan käyttötarpeen mukaan.

Vuoden 1887 jälkeen seuraava teollisuusmineraalivaltaus tehtiin vuonna 1932 ja samaiselta vuodelta on seuraava kaivoslaki, joka on melkein identtinen vuoden 1943 kaivoslain kanssa. Molemmissa määriteltiin aiempaa tarkemmin valtaviksi kelpaavat kaivoskivennäiset sekä valtauksen kooksi enintään yhdeksän hehtaaria. Vuoden 1965 kaivoslaissa kaivoskivennäisiksi katsottiin kuuluvan lähes kaikki alkuaineet. Luettelon kasvuun oli vaikuttanut uusien alkuaineiden löytyminen ja niiden hyödyntämismahdollisuuksien kehittyminen. Valtausalue sai olla enintään yhdeksän neliökilometriä.

Uuden kaivoslain 2011 mukaan kaivosmineraalien luettelo on tullut tarkennuksia sekä alkuaineiden että mineraalien suhteen. Lain tarkoituksena on edistää kaivostoimintaa ja järjestää alueiden käyttö yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäväksi.

Kaivostoimintaan on aina oltava viranomaisen lupa, jonka myöntää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto. Monet eri lait ovat yhteydessä voimassa olevaan kaivoslakiin.

Avainsanat privilegeio, kaivoslaki, valtaus

School of Technology,
Communication and
Transport
Degree Programme in Land Surveying
Bachelor of Engineering

Author	Juha Päivinen	Year	2016
Supervisor	Aune Rummukainen		
Subject of thesis	Progress of Finnish Mining Law from Privilege to Redemption Permits of Mining Areas		
Number of pages	32 + 1		

The purpose of this thesis was to explore how the mining act and regulations have changed over the centuries. Finland has been under the Swedish and Russian rule over the course of its history.

During the rule of Russian Empire, Finland became an autonomous region known as Grand Duchy of Finland. Even though under the Russian Tsar's rule, Finland kept its own laws and government body.

During the time of independence, Finland kept almost the entirety of the old laws unchanged. After that the mining law has been changed four times in the following years 1932, 1943, 1965 and 2011.

The methods used in this thesis included studying the archives and the literature about the mining law.

Key words mining act, privilege, occupying

SISÄLLYS

KUVIOLUETTELO	5
KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET.....	6
1 JOHDANTO	7
2 VALTAUS.....	10
2.1 Ennen itsenäisyyttä	10
2.2 Itsenäisyyden jälkeen	10
3 OIKEUS VALTAUKSEEN	13
3.1 Ruotsin vallan aika	13
3.2. Venäjän vallan aika	14
3.3 Kaivoslaki Suomen itsenäistymisen jälkeen	15
3.4 Nykyinen Kaivoslaki 2011.....	16
4 VALTAUSALUE	18
4.1 Malminetsintä	20
4.2 Kallanhuudonta	21
5 ERI LAKIEN YHTEYDET VOIMASSA OLEVAAN KAIVOSLAKIIN.....	22
5.1 Ympäristö- ja luonnonsuojelulait.....	22
5.2 Ydinenergia- ja säteilylaki.....	23
5.3 Muinaismuistolaki	24
5.4 Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	24
5.5 Viranomaisvalvonta	25
6 POHDINTA	26
LÄHTEET.....	28
LIITTEET	30

KUVIOLUETTELO

Kuvio 1. Termistö lakimuutoksesta ennen ja jälkeen.....	9
Kuvio 2. Suomeen kuulunut Petsamon kunta- alue.....	19
Kuvio 3. Kaivoslain yhteydet muihin lakeihin	22
Kuvio 4. kaivoshankkeen viranomaisvaiheet	25

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

AVI	Aluehallintovirasto
Esiintymä	Kallioperässä oleva mineraalin rikastuma jolla on mahdollisesti taloudellista arvoa kaivostoiminnan kohteena
ELY- keskus	Elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskus
Kaivospiiri	Kaivostoimintaa varten kaivospiiritoimituksessa vahvistettu alue
Malmi	Luonnossa esiintyvä metalliesiintymä
Malminetsintä	Kaivosmineraalin etsintään käytettäviä geologisia, geofysikaalisia ja geokemiallisia menetelmiä joita käytetään esiintymän koon ja laadun selvittämiseksi.
Mineraali	Maankuoressa esiintyvä kivennäinen joka on alkuaine tai niiden yhdiste
Privilegio	Erityinen etuus jota ei ole muilla
Takkirauta	Takkirauta on rautaseos joka sisältää 4-5 % hiiltä
SVA	Sosiaalisten vaikutusten arviointi
TUKES	Turvallisuus ja kemikaalivirasto
VN	Valtioneuvosto
YVA	Ympäristövaikutusten arviointimenettely

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella Suomen kaivoslain kehitystä ja muuttumista vuosisatojen kuluessa. Suomi on ollut liitettynä muihin valtioihin historiansa aikana, jolloin lait ovat tulleet aina vallassa olevien valtioiden taholta. Työssäni kuvaan kaivoslain kehitystä vuodesta 1542 tähän päivään asti.

Kiinnostukseni kaivoslakiin johtuu tapahtumista Suomen kaivosteollisuudessa. Olen seurannut Talvivaaran (2008-), Kevitsan (2012-) ja Soklin kaivoksia sekä niihin liittyvää uutisointia. Talvivaaran kaivoksella sattuneet onnettomuudet ja päästöt vesistöihin ovat synnyttäneet kritiikkiä ympäristövahingoista ja kaivokselta on vaadittu vahingonkorvauksia. Kevitsan kaivos taas työllistää eniten Suomen kaivoksista ja tuottaa eniten rahaa alueelleen. Soklin kaivoksen toteutuessa sen arvioidaan työllistävän satoja ihmisiä alueellaan, mutta hankkeen vastustajien mukaan luonto ja virkistysmahdollisuudet uhrataan näiden työpaikkojen vuoksi. Kaikki nämä kolme kaivosta sijaitsevat Pohjois-Suomessa, jossa on vähäiset työllistymismahdollisuudet, mutta toisaalta taas ainutlaatuinen luonto, joka vaatii suojelua.

Itse työskentelen maanalaisessa rakentamisessa ja työtäni ohjaa lukuisat eri lait sekä asetukset. Niinpä kaivoslakikin koskettaa itseäni läheisesti. Vapaa-ajallani olen taas tutustunut Lapin korvaamattomiin luonnon antimisiin mm. perhokalastuksen merkeissä.

Tutkimusmateriaalina olen käyttänyt Suomen lakiteoksia, lakiin liittyviä tutkimusraportteja sekä kaivosalan tutkimusraportteja ja muuta kirjallisuutta. Tutkimusmateriaalin pohjalta voi todeta Suomessa olleen ja olevan hyvin paljon erilaisia lakeja, jotka määrittelevät ja rajaavat kansalaisten, yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksia toimintaan, omistajuuksiin ja olivat aiemmin luonteeltaan jopa sukupuoli-, kulttuuri- ja uskontosidonnaisia.

Aiemmat kaivoslait ovat muodostuneet Ruotsin ja Venäjän vallan aikaisista lakeista. Näihin lakeihin nojautuen lainsäätäjät ovat täydentäneet ja muokanneet lakia yhteiskunnan tarpeiden mukaan. Vuonna 1542 Ruotsin kuningas Kustaa

Aadolf antoi Erik Flemingille Privilegion, jonka mukaan hän oli etuoikeutettu malmia ylösottamaan ja sitä jalostamaan. Lupakirja on vanhin dokumentti, jonka suomen kaivoshistoria tuntee (Puustinen 2010, 70.)

Uusin kaivoslaki taas astui voimaan 2011 sisältäen monia uudistuksia ja korjauksia edellisiin lakeihin verrattuna. Nyt voimassa oleva kaivoslaki antaa yksilöille ja yhteisöille mahdollisuuden osallistua aiempaa laajemmin kaivoslupa-asioiden käsittelyyn prosessin alkuvaiheesta aina lupamenettelyn päätökseen asti.

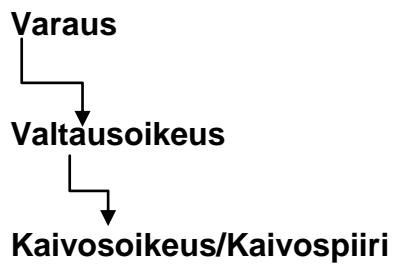
Kaivoslain 2011 tarkoituksena on edistää kaivostoimintaa ja järjestää sen edellyttämä alueiden käyttö ja malminetsintä niin, että ne ovat yhteiskunnallisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä. Tämän toteuttaminen edellyttää yleisten ja yksityisten etujen turvaamisen huomioiden erityisesti 1) kaivostoiminnan harjoittamisen edellytykset 2) kiinteistöjen omistajien ja yksityisten haitankärsijöiden oikeusaseman 3) toiminnan vaikutukset ympäristöön ja maankäyttöön sekä luonnonvarojen säästävään käyttöön. Lain tarkoituksena on turvata kuntien ja yksityisten vaikuttamismahdollisuudet itseään ja elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon. Lisäksi lain tarkoitus on edistää kaivosten turvallisuutta sekä ehkäistä, vähentää ja torjua toiminnasta aiheutuvat haitat ja varmistaa mahdollisen haitan aiheuttajan korvausvelvollisuus (Kaivoslaki 621/2011 1: 1§.) Aiemmissa laeissa ei ole huomioitu ekologisia näkökulmia, vaikka haitankorvausta onkin käsitelty.

Kaivoslakien, lukuun ottamatta uusinta kaivoslakia, ensimmäisessä pykälässä on määritelty vallattaviksi kelpaavat kaivoskivennäiset, joihin katsottiin kuuluvan lähes kaikki alkuaineet ja useat teollisuusmineraalit, jotka luettelen myöhemmin tässä työssä. Aikojen saatossa listauksesta on poistunut kivennäisiä tai ne ovat tarkentuneet. Lupaviranomaisten nimet ovat myös vaihtuneet aikojen kuluessa, joten nimiä on tarkasteltava luonnollisesti aina voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Voimassa oleva kaivoslaki ei tunne valtaus käsitettä. Nykyisen lain voimaantullessa lupaviranomaiset, sekä lupien ja oikeuksien nimitykset vaihtuivat. Val-

tausoikeus, kaivospiiri ja kaivosoikeus ovat vanhan lain aikaisia nimikkeitä. Nämä nimikkeet ovat kuitenkin edelleen käytössä vanhan lain aikana vireille tulleissa hakemuksissa. Uudet hakemukset käsitellään varausilmoituksina, malminetsintälupina, kullanhuhdontalupina, kaivoslupina ja kaivosalueunastuslupina (Kuvio 1).

Ennen lakimuutosta

Lakimuutoksen jälkeen

Kuvio 1. Termistö lakimuutoksesta ennen ja jälkeen (Pasma 2013, 3).

2 VALTAUS

2.1 Ennen itsenäisyyttä

Vuoden 1857 asetus valtauksista käsitti yleisluontoisesti kaikki metallit ja malmit, joita maakerroksissa, järvissä tai soiden pohjalla tavataan. Asetuksessa mainitaan myös muut samanlaiset kivikunnan aineet, joita jalostamalla saateen arvokkaimmiksi tehdä. Rajoituksina tästä olivat kalkkikivi ja ukonkivi, joita ei saanut käyttää kuin sulatuslaitosten uunien vuoraamiseen. Seuraavan kerran valtaussääntöä uudistettiin vuonna 1883, jolloin vallattavaksi kelpasivat vain metallit. Järvimalmia sai vallata ainoastaan valmisteilla tai jo olemassa olevan teollisuuslaitoksen hyväksi. Valtauksen pinta-ala määrättiin ainoastaan käyttötarpeen mukaan (Puustinen 2002, 5.)

Vuoden 1883 valtaussäännön mukaan valtausten esineitä ovat kulta, hopea, elohopea, platina, rauta, lyijy, kupari, sinkki, tina, koboltti ja nikkeli sekä niiden malmit, suomalmi näistä kuitenkin erotettuna. Järvimalmia sai vallata ainoastaan valmiin tai tekeillä olevan tehdaslaitoksen hyväksi, jossa edellä mainittua malmia jalostetaan. Valtauksen pinta-ala määrättiin ainoastaan käyttötarpeen mukaan ja järvimalmivaltaus sai koskea vain yhtä järveä, jonka pinta-alan tuli olla alle $\frac{1}{2}$ neliöpeninkulmaa tai suuremmasta järvestä myös $\frac{1}{2}$ neliöpeninkulmaa. Tässä laissa vallattaviksi kelpasivat ainoastaan metallit. Laki pyrki tällä tavoin estämään järvi- ja suomalmien valtausta, koska ruukeilla oli enemmän vallattuja järviä hallussaan kuin mitä ne pystyivät hyödyntämään. Toiminta oli myös vapaan kilpailun este. (Puustinen 2008, 6.)

2.2 Itsenäisyyden jälkeen

Vuoden 1887 jälkeen seuraava teollisuusmineraalivaltaus tehtiin vuonna 1932 ja samaiselta vuodelta on seuraava kaivoslaki: Kaivoslöydöksiä ovat ne malmit, joiden sisältönä on kulta, hopea, platina, elohopea, lyijy, tina, sinkki, kupari, koboltti, nikkeli, rauta (suomalmi pois lukien), mangaani, kromi, titaani, molybdeeni, volframi, vismutti, radium, torium, uraani tahi arseenikiisu, rikkikiisu, magneetikiisu antimoni, kivennäishiili, timantti, apatiitti, magnesiitti, kaoliini, bauksiitti, talkki, tai asbesti. Järvimalmilöydöksiä ei voitu vallata kuin valmista tai perus-

tettavaa rautatehdasta varten, jossa sellaista malmia jalostettiin. Valtaus sai olla kooltaan enintään yhdeksän hehtaaria ja järvimalmivaltaus sai käsittää vain yhden järven tai sen osan, jonka pinta-ala on enintään 5000 hehtaaria (Puustinen 2002, 6.)

Vuoden 1943 kaivoslain mukaan vallattaviksi kelpaavia kivennäsesiintymiä ovat ne malmit, joiden sisältönä ovat kulta, hopea, platina, elohopea, lyijy, tina, sinkki, kupari, koboltti, nikkeli, rauta (lukuun ottamatta suomalmi), mangaani, kromi, titaani, molybdeeni, volframi, vanadiini, vismutti, antimoni, radium, torium, uraani tahi arseenikiisu, rikkikiisu, magneettikiisu, kivennäishiili, grafiitti, timantti, apatiitti, magnesiitti, kaoliini, bauksiitti, talkki tai asbesti. Valtaus sai olla kooltaan enintään yhdeksän hehtaaria. Järvimalmivaltaus tuli käsittää enintään 3000 hehtaaria, jonka tuli olla yhtenäinen alue. (Kaivoslaki 273/1943.)

Kaivoslain 1965 mukaan kaivoskivennäisiksi katsottiin kuuluvan lähes kaikki alkuaineet. Osaltaan luettelon kasvuun oli vaikuttanut uusien alkuaineiden löytäminen ja niiden hyödyntämismahdollisuuksien kehittyminen. Laissa ei eritelty alkuaineita vaan kaikkien katsottiin olevan kaivoskivennäisiä. Raudan, alumiinin, kvartsin ja maasälvän suhteen oli määrätty, että niitä sai etsiä, vallata ja hyväksikäyttää vain niiden esiintyessä kallioperässä. Valtausalue sai olla kooltaan yhdeksän neliökilometriä (Kaivoslaki 503/1965.)

Vuonna 2005 kauppa- ja teollisuusministeriö asetti työryhmän, jonka tehtävänä oli laatia esitys vanhan kaivoslain (503/1965) ja siihen kytkeytyvien säännösten muuttamiseksi. Esityksen keskeinen päämäärä oli kaivostoiminnan ja malminetsinnän edellytysten turvaaminen niin taloudelliselta kuin ekologiselta kannalta katsoen. Esityksen myötä kaivoskivennäinen muuttui kaivosmineraaliksi, myös joidenkin alkuaineiden kirjoitusasu muutettiin ja samalla poistettiin päällekkäisyyksiä, joita nimikkeissä oli. Alkuaineet ja kaivosmineraalit eriytettiin omiksi ryhmikseen (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008, 9.)

Uuden voimassaolevan kaivoslain 2011 mukaan kaivosmineraalien luetteloon on tullut tarkennuksia niin alkuaineiden kuin mineraalienkin suhteen. Alkuaineita luetellaan 59 kappaletta ja kaikki mineraalit, jotka sisältävät luettelossa olevia

aineita. Mineraaleja on 39 kappaletta ja kivilajeja kaksi (Kaivoslaki 621/2011 1:2 §.)

Kvartsi ja maasälpä säilyvät mineraalien luettelossa, koska sora sisältää näitä aineita runsaasti. Tällä tavoin turvataan kiviainesteollisuuden varantoja, joka käyttää pääasiassa soraa sen eri muodoissa. Mangaani on myös säilytetty siitä syystä, että järvimalmi sisältää sitä runsaasti. Järvimalmin nosto ei ole enää tänä päivänä taloudellisesti kannattavaa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008, 9.)

3 OIKEUS VALTAUKSEEN

3.1 Ruotsin vallan aika

Etelä-Suomen laamanni Erik Fleming sai vuonna 1542 Ruotsin kuningas Kustaa I Vaasalta kaivoskirjan, jonka mukaan hän sai oikeuden ottaa Lohjan Ojamon rautakaivoksen malmin työn alaiseksi ja käyttää sitä hyväkseen. Tämä kuninkaallinen lupakirja on Suomen kaivosteollisuuden historian varhaisin säilynyt kaivoskirja. Asiakirjan tekee mielenkiintoiseksi se, että se on analoginen nykyajan valtaus- ja kaivosoikeuden kanssa ja siinä määritetään ”kruunun” perimä valtauskorvausmaksu, rojaliteetti ja muut ehdot. (Puustinen 2010, 70.)

Käsitys vuoriregaalista, eli kenelle malmiesiintymien omistus- ja käyttöoikeus kuuluu, on Ruotsi-Suomen valtakunnassa käynyt läpi monia vaiheita. Alkujaan metsät, kalavedet ja malmit olivat kaikkien vapaasti käytettävissä. Malmin löytäjällä oli siten oikeus sen hyödyntämiseen, vaikkei hän olisi ollutkaan ympäröivän maan omistaja, mutta hän ei kuitenkaan voinut estää toista perustamasta kaivosta aivan omansa viereen. Sulatusuunien perustamiseen ei myöskään vaadittu erityistä lupaa. (Puustinen 2010, 70.)

Kuitenkin jo keskiajan alusta Folkunga-sukuun kuuluvat hallitsijat pitivät oikeutenaan määrätä ja säätää uusia lakeja, jotka rajoittivat vuoritoimessa ollutta vanhaa käytäntöä. Muutoksissa he nojautuivat vanhaan periaatteeseen, jonka mukaan kuninkaalla oli määräysvalta kaikissa sellaisissa asioissa, joista ”ennen ei ollut laissa säädetty”. Heidän jälkeensä unionikuninkaat keskiajan lopulla saattoivat yliherruusvaatimustensa osoitukseksi käyttää lausepartta ”meidän ja kruunun rautavuori”. Ilmaisu oli koskenut ainakin kruununtiloilla tai yhteismailla olleita esiintymiä. Vuonna 1485 tunnustettiin kruunulle oikeus vaatia kymmenykset perintötiloilla olevista vuorimalmeista. Ruotsin kruunun regaalioikeus sinetöitiin lopullisesti kuningas Kustaa I Vaasan 27.3.1551 antamalla julistuksella. Sen mukaan kaikki malmivuoret Ruotsin valtakunnassa kuuluvat Ruotsin kruunulle; vuorityön tulee olla vapaata ja avonaista sekä köyhille että rikkaille, ja että siitä on maksettava veroa kruunulle (Puustinen 2010, 62.)

Esimerkkinä vuoriregaalin soveltamisesta on Kustaa I Vaasan 5.9.1542 Erik Flemingille antama lupa ryhtyä vuorityöhön Lohja pitäjän Ojamon kylässä sijaitsevalla rautakaivoksella. Tämän Fleming sanoo äskettäin löytäneensä, ja sen louhimisen eteen hän oli työtä tehnyt (Puustinen 2010, 70- 71.)

Lähes 470 vuotta vanhaa kaivoskirjaa voidaan monessa kohdin verrata vuoden 1965 kaivoslakiin. *”Sen, joka haluaa käyttää tämän lain mukaista oikeutta esiintymään, on haettava joko valtauskirjaa alueeseen tai samanaikaisesti myös kaivospiirin määrittämistä esiintymän hyväksi käyttämistä varten”* (Puustinen 2010, 72.) *”Jos valtaaja osoittaa, että valtausalueella on kaivoskivennäisiä niin runsaasti ja siinä muodossa, että esiintymää todennäköisesti voidaan käyttää hyväksi, on hänellä oikeus sen mukaan kuin 4. luvussa säädetään, saada määrätyksi alue kaivostyön suorittamista varten (kaivospiiri) ja siten saada 5. luvussa säädetty oikeus kaivospiirissä olevien kaivoskivennäisten hyväksi käyttämiseen (kaivosoikeus)”* (Kaivoslaki 503/1965.)

3.2. Venäjän vallan aika

Vuosien 1857 ja 1883 kaivoslaeissa valtauksen haltija määritetään ainoastaan ”valtaajaksi”. Tämän lisäksi ovat vuosien 1870, 1872 ja 1875 Lapin kullannetsintää säätelevät keisarilliset julistukset, joissa valtauskelpoisuus määriteltiin seuraavasti *”jokainen hyvämaineinen mies Hänen Keisarillisen Majesteettinsa alamaisista Keisarikunnassa ja Suomen Suuriruhtinaanmaassa, Mooseksen uskovaiset tästä kuitenkin pois erotettuina, saa siihen hankittuansa asianomaisen luvan, niillä ehdoilla, jotka tässä alempana mainitaan, Suomen Lapissa etsintöjä toimittaa kultaa tuottavain maakerrosten löytämiseksi ja ne sitten huuhtoa.”* (Keisarillinen asetus 1857.) Valtaajista rajattiin pois naiset ja juutalaiset.

Vuoden 1872 julistuksessa säädettiin, että *”Jos ulkomaalainen haluaa päästä nauttimaan samanlaista oikeutta, on luvan saanti tähän kussakin tapauksessa armollisesta tutkinnosta riippuvainen”* (Keisarillinen julistus 1872).

Vuonna 1878 laissa säädettiin että *”jokainen hyvämaineinen Suomen tahi Venäjän alamainen, Mooseksen uskovaiset tästä pois lukien”* (Keisarillinen julistus

1878) eli enää ei puhuttu miehestä vaan todennäköisesti myös naiset olivat oikeutettuja valtaajiksi (Puustinen 2002, 4.)

Maanmittaustoimitus tuli osaksi kaivoslakia vuoden 1883 valtaus ja kaivossäännössä. Laissa on tarkasti määritelty valtaajan velvollisuudet, jotka tarvitaan kaivospiirihakemukseen. Kun etsintä vallatulla löydöksellä oli siinä vaiheessa, että mineraalit oli tutkittu ja tunnistettu, oli valtaaja oikeutettu saamaan kaivospiirin itselleen ilmoittautumalla vuorimestarin luona. Kaivospiirin haku oli myös mahdollista maanomistajilla ja haltioilla. Vuorimestarin velvollisuus oli ryhtyä hakemuksen perusteella niin pian kuin mahdollista vuodenajasta riippuen kaivospiirin määräämiseen. Kaivospiiriä käytäessä tuli toimitusmiehellä olla kaksi uskottua miestä sekä tarpeen vaatiessa maanmittari. Toimituksesta tuli myös tiedottaa lain mukaan. Jos toimitus tapahtui kruunun tai viranomaisen maalla, tuli siitä ilmoittaa kuvernöörille, jonka tehtävänä oli määrätä Kruunun asiamies valvomaan Kruunun etua. Jos valtaaja oli estynyt saapumaan toimitukseen, toimitus keskeytettiin. Jos taas uskottu mies oli jäävi tai esitettiin muita väitteitä, toimitus keskeytettiin siksi ajaksi, että saatiin tilalle kelvollinen henkilö. Toimitusmies antoi ratkaisut näissä asioissa. Samassa laissa oli määrätty myös korvausvelvollisuudet maanomistajille (Suomen Suuriruhtinaan maan asetuskokous 35/1883.)

3.3 Kaivoslaki Suomen itsenäistymisen jälkeen

Vuoden 1932 kaivoslaissa oli säädetty, että *”Suomen kansalainen ja suomalainen yhtiö, osuuskunta yhdistys tai muu yhtymä on oikeutettu siinä järjestyksessä kuin tässä laissa säädetään, sekä omalla että toisenkin maalla valtaamaan ja hyväkseen käyttämään kivennäislöydöksiä. Ulkomaan kansalainen sekä ulkomaalainen yhtiö, osuuskunta, yhdistys tai muu yhtymä saa ainoastaan valtioneuvoston kussakin tapauksessa erikseen antamalla luvalla ja niillä ehdoilla, jotka valtioneuvosto katsoo tarpeelliseksi määrätä”* (Kaivoslaki 116/1932.) Ulkomaalaiset eivät siis saaneet ilman valtioneuvoston lupaa vallata tai käyttää jo vallattuja löydöksiä. Ulkomaalaispykälää on sittemmin purettu.

Kun Kauppa- ja teollisuusministeriö oli tarkastanut hakemusasiakirjat, se määräsi toimitusmiehen ja kaksi uskottua miestä suorittamaan toimituksen. Tarpeen

vaatiessa maaherra määräsi tehtävään toimitusinsinöörin ja toimituksesta oli toimitusmiehen myös laadittava kartta (Kaivoslaki 116/1932 4: 28§.)

Oikeudet valtaukseseen eivät muuttuneet vuoden 1943 laissa. Maanmittaustoimittukseen oli kuitenkin tullut lisäys, joka koski maanmittausinsinöörin paikallaoloa toimituksessa. Ellei toimitusmiehenä ollut maanmittausinsinööriä, oli maanmittauskonttorin sellainen määrättävä. Lakiin oli tullut myös lisäys, joka koski toimituksen tapahtumista valtion maalla, toimitusmiehen tuli ilmoittaa sille keskusvirastolle, joka hallinnoi kyseistä maa-alaa tai jos kaivospiirin määräys koski valtion etua tällöin lääninhallitus määräsi asiamiehen valvomaan etua ellei keskusvirasto sitä tehnyt. Toimitusinsinööri ja uskotut miehet suorittivat tehtävänsä virkamiehen vastuulla vuoden 1965 laissa (Kaivoslaki 273/1943 4:25,28 §; Kaivoslaki 503/1965 4: 28§.)

3.4 Nykyinen Kaivoslaki 2011

Voimassa olevan Kaivoslain 2011 mukaan malminetsintälupaa, kaivoslupaa ja kullanhuuhdontalupaa voi hakea luonnollinen henkilö, joka on täysi-ikäinen, ei ole konkurssissa eikä holhouksen alla tai oikeushenkilö (Kaivoslaki 621/2011, 5:31§). Valtion laitos saa hakea lupaa kaivoslaissa säädetyin edellytyksin. Eurooppayhtiön säännöistä annetun neuvoston asetuksen mukaan julkista Eurooppa osakeyhtiötä on kohdeltava kuin kansallista julkista osakeyhtiötä asetuksen ja sen nojalla annettujen lakien lisäksi (Muroke 2015, 43.)

Kun kaivostoimintaan myönnetään lupa, tarvitaan kaivostoimitus. Yleensä kaivostoimitus käynnistyy automaattisesti, kun kaivoslupa tai kaivosalueenlunastuslupa on myönnetty. Kaivoslupa oikeuttaa hyödyntämään mineraalit, joita kaivosalueella tavataan sekä muut alueella kallio- ja maaperään kuuluvat aineet siltä osin kun se on kaivostoiminnalle tarpeellista. Kaivosluvan myöntää Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Maanmittauslaitos 2015, 1.)

Kaivosalueen lunastuslupa oikeuttaa kaivostoiminnan harjoittajaa käyttämään myös muiden kuin itsensä omistamien alueiden käyttöä kaivostoimintaan. Maanomistajalla on kuitenkin oikeus vaatia kiinteistön tai sen osan lunastamista

mikäli alue on asemakaavassa varattu kaivostoimintaan tai siitä aiheutuu merkittävää haittaa maanomistajalle (Maanmittauslaitos 2015, 2.)

4 VALTAUSALUE

Kaivoslaissa valtauskirjan hakuprosessi sisälsi erinäisiä säännöksiä ja määräyksiä. Valtauskirja tuli hakea kirjallisesti kauppa- ja teollisuusministeriöltä. Hakemuksen piti sisältää seuraavat tiedot: hakijan nimi, ammatti, kotipaikka, kiinteistö, kunta ja lääni, jossa valtausalue sijaitsee. Valtausalueen asema ja rajat tuli merkitä karttaan niin, ettei niissä voi olla minkäänlaista epäselvyyttä. Hakemuksessa tuli olla myös se, mitä kivennäisiä valtaaja olettaa alueelta löytyvän. Valtausalueelle tuli antaa nimi. Jos kauppa- ja teollisuusministeriö halusi lisäselvityksiä hakemuksen suhteen, se velvoitti toimittamaan lisäselvitykset määräaikaan mennessä, muutoin hakemus raukesi. Kun hakemus oli havaittu sellaiseksi, että valtauskirja voitiin myöntää, antoi kauppa- ja teollisuusministeriö valtauskirjan kyseessä olevaan alueeseen sellaisenaan tai oikaistuna (Kaivoslaki 116/1932.)

Laki määrittä, minkä kokoinen ja muotoinen alue saa olla. Kuivalla maalla kyseinen alue saa olla yhdeksän hehtaarin suuruinen ja mikäli mahdollista nelisivuinen. Esteitä kohdattaessa alue voidaan poikkeuksella määrätä muunmuotoiseksi. Järvimalmia vallattaessa valtausalue sai käsittää vain yhden järven tai sen osan enintään 5000 hehtaarin suuruisena. Valtausalueen rajat luetaan syvyysuunnassa pystysuorasti (Kaivoslaki 116/1932.)

Vuonna 1943 säädetty laki ei poikennut juurikaan edeltäjästään eli vuoden 1932 laista. Yleisiin säännöksiin oli tullut lisäys, joka koski Petsamon kihlakunnan aluetta (Kuvio 2.). Siellä olevan kivennäislöydöksen saisi yksityisen hyväksi valata sekä oikeuden valtauksen tai oikeuden luovuttaa toiselle vain valtioneuvoston erikseen antamalla päätöksellä. Laissa myös kiellettiin naisia tekemästä ruumiillista työtä kaivoksessa, muu työ sen sijaan oli sallittua. Naisia koskeva laki on sittemmin kumottu vuoden 2011 kaivoslaissa (Kaivoslaki 273/1943.)

Kuvio 2. Suomeen kuulunut Petsamon kunta-alue (wikipedia).

Vihreällä merkityn osan Suomi luovutti Neuvostoliitolle Moskovan rauhassa vuonna 1940 ja uudelleen Moskovan välirauhassa vuonna 1944. Keltaisella merkityn osan Suomi sai pitää Moskovan rauhassa, mutta joutui luovuttamaan sen takaisin Moskovan välirauhassa.

Vuonna 1965 voimaan tulleessa kaivoslaissa valtausalue sai olla enintään yhden neliökilometrin suuruinen ja sen tuli olla yhtenäinen alue, jonka rajat luettiin syvyysuuntaan pystysuorasti. Valtauskelpoisella oli myös etuoikeus ennakolta varata itselleen mahdollisen esiintymän enintään yhdeksän neliökilometrin laajuuisella alueella. Varaus ilmoitettiin kirjallisesti paikkakunnan nimismiehelle tai maistraatille. Varaus toimitettiin seitsemän päivän kuluessa siitä, kun ilmoitus oli toimitettu edelleen kauppa- ja teollisuusministeriöön (Kaivoslaki 503/1965 2; 5,7§.)

Vuonna 2011 voimaantullessa kaivoslaissa lakimuutoksen myötä tehdään ensin varausilmoitus kaivosviranomaiselle. Ilmoituksessa tulee käydä ilmi tiedot vararajasta ja alue, jolle etuoikeutta haetaan (varausalue). Varausilmoitus ei saa koskea olemassa olevaa malminetsintäaluetta, kullanhuuhtonta- aluetta tai kaivosaluetta, joka kuuluu muulle kuin luvanhakijalle. Alue ei saa myöskään olla

yhtä kilometriä lähempänä tällaista aluetta. Varaus ei saa myöskään koskea aiemmin varattuna ollutta aluetta ennen kuin varauksen peruuttamisesta tai raukeamisesta on kulunut yksi vuosi (Kaivoslaki 621/2011 5: 44§.)

4.1 Malminetsintä

Malminetsinnällä tarkoitetaan kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän paikallistamiseen ja tutkimiseen käytettäviä geologisia, geofysikaalisia ja geokemiallisia tutkimuksia sekä näytteenottoa esiintymän koon ja laadun selvittämiseksi. Jokaisella on oikeus edellä mainittuihin toimenpiteisiin, ellei niistä aiheudu vahinkoa eikä vähäistä suurempaa haittaa. Etsintätyöstä vastaavan on kuitenkin ennen näytteenoton aloittamista tehtävä kirjallinen ilmoitus etsintätyön kohteena olevan alueen (etsintäalueen) omistajalle. Ilmoituksessa tulee olla etsintätyöstä vastaavan yhteystiedot, etsintäalueen tiedot ja suunnitelma näytteenotosta sekä tiedot käytettävistä välineistä, menetelmistä, aikataulusta ja tutkimuksen kohteena olevasta mineraalista. Joissakin tapauksissa (esim. malminetsintä aiheuttaa haittaa ihmisille tai yhteisöille, maanomistaja ei anna lupaa, etsintä kohdistuu uraaniin tai toriumiin) malminetsintään on oltava kaivosviranomaisen lupa (Kaivoslaki 621/2011 1: 5§, 2:7§, 8§, 9§.)

Malminetsintälupa oikeuttaa luvassa tarkoitetulla alueella tutkia geologisten muodostumien rakenteita ja koostumusta sekä tehdä muita kaivostoimintaa valmistelevia tutkimuksia. Luvan haltija saa myös rakentaa tai siirtää tutkimustoimintaa varten tarpeellisia väliaikaisia rakennelmia tai laitteita. Malminetsintälupa ei oikeuta esiintymän hyödyntämiseen. Lupa ei rajoita kiinteistön omistajan oikeutta käyttää aluettaan tai määrätä siitä. Luvan haltijan on velvollinen huolehtimaan maa- ja kiviainesjätteen synnyn ehkäisemisestä, hyödyntämisestä tai käsittelemisestä ja sen haitallisuuden vähentämisestä. Luvan haltijan on myös vuosittain toimitettava kaivosviranomaiselle selvitys suoritetuista tutkimustöistä tuloksineen. Luvan rauettua tai peruutettua, malminetsintä luvan haltijan on: saatettava alue ennalleen sekä kuuden kuukauden kuluessa luovutettava kaivosviranomaiselle tutkimustyöselostus, siihen liittyvä tietoaineisto sekä edustava osa kairasydämistä. Luvan haltijan on tehtävä kirjallinen ilmoitus kaivosvi-

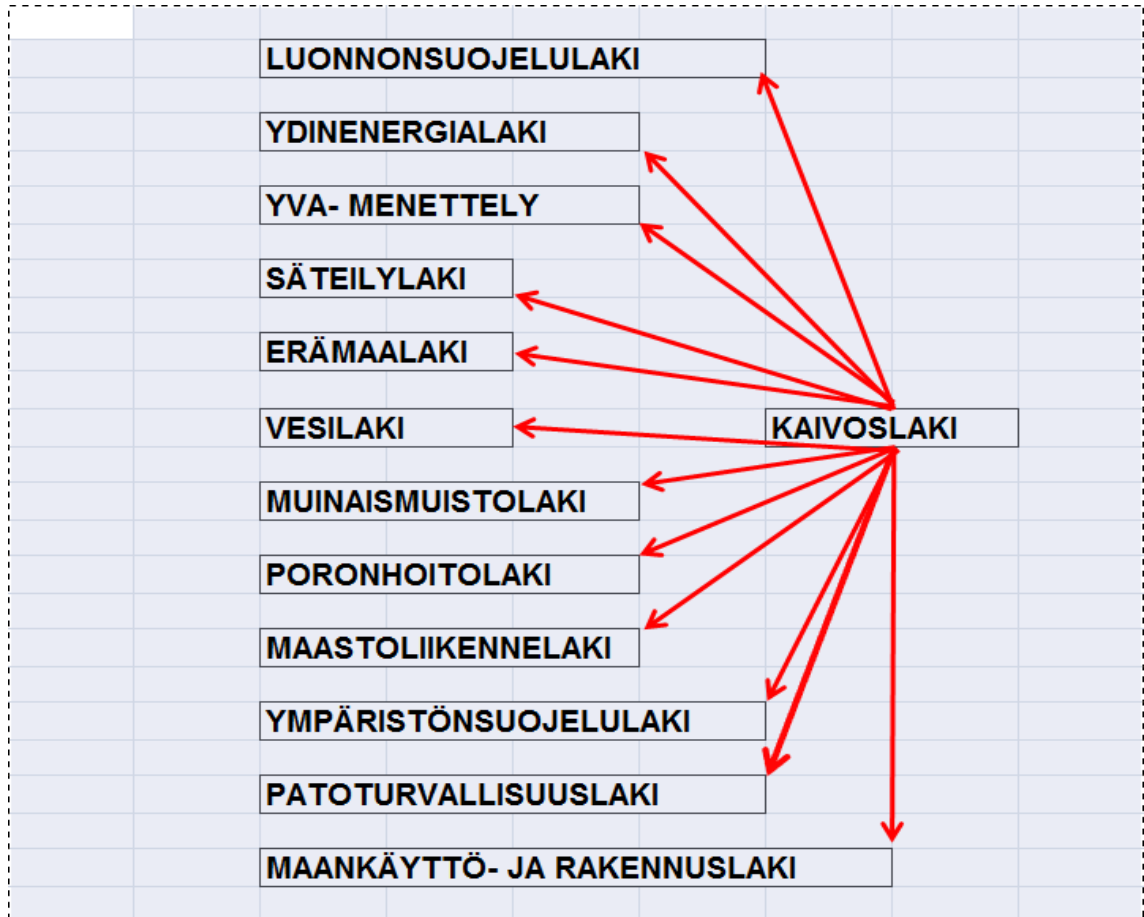
ranomaiselle, kiinteistön omistajalle sekä muille oikeuden haltijoille, kun toimenpiteet on saatettu loppuun (Kaivoslaki 621/2011 2: 10§, 13§, 14§, 15§.)

4.2 Kullanhuudonta

Nykyisen lain mukaan kullanhuudonnalla käsitetään maaperässä esiintyvän kullan etsimistä, talteen ottamista ja hyödyntämistä huuhtomalla. Kullanhuudontaan valtion omistamalla alueella on oltava kaivosviranomaisen lupa (kullanhuudontalupa). Kullanhuudontaluvan nojalla sen haltijalla on yksinoikeus luvassa mainitulla alueella: 1) etsiä ja kartoittaa maaperässä esiintyvää kultaa; 2) ottaa talteen ja hyödyntää maaperässä esiintyvää kultaa huuhtomalla; 3) ottaa talteen ja hyödyntää huuhdonnan sivutuotteena löytyvää platinaa, sekä jalokiveä. Lupa ei rajoita kiinteistön omistajan oikeutta alueeseensa tai sen määräämiseen. Kullanhuudonta alueen on oltava yhtenäinen ja suuruudeltaan enintään viisi hehtaaria. Muutoin kullanhuudontaa koskevat samankaltaiset säännökset kuin malminetsintääkin koskien alueen kunnossa pitoa, rakentamista, vahinkojen minimoimista sekä jälkitoimenpiteitä huuhdonnan loputtua (Kaivoslaki 621/2011 1: 5§, 4: 22§, 23§.)

5 ERI LAKIEN YHTEYDET VOIMASSA OLEVAAN KAIVOSLAKIIN

Kaivoslain yhteydet muihin lakeihin (Kuvio 3.).

Kuvio 3. Kaivoslain yhteydet muihin lakeihin

5.1 Ympäristö- ja luonnonsuojelulait

Poronhoito- ja saamelaisalueella tapahtuvaan malminetsintään on kaivoslain mukaan tehtävä ilmoitus saamelaiskäräjille ja erityisellä poronhoitoalueella asiansaisille paliskunnille. Koltta alueella ilmoitus tehdään kolttalaisissa määrätyle kyläkokoukselle. Poronhoitolaki määrää, että valtion maata ei saa käyttää siten, että siitä aiheutuu huomattavaa haittaa poronhoidolle (Poronhoitolaki 848/1990.)

Metsähallitus on päättänyt, ettei se myönnä lupaa malmin etsintään lakisääteisillä luonnonsuojelualueilla, suojeluohjelma-alueilla, erämaa-alueilla ja muilla Natura- alueilla mukaan lukien saamelaisen kotiseutualue (Pasma 2013, 5).

Suomessa on tällä hetkellä 12 erämaa-aluetta, alueiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 133 200 hehtaaria (Liitteet 1- 12), (Erämaalaki 62/1991 3§).

Ympäristö- ja vesitalouslupa määrittelee kaikki ympäristöön vaikuttavat asiat kuten päästöt ilmaan ja veteen, meluasiat ja jäteasiat. Ympäristölupa myönnetään tapauksesta riippuen määräajaksi tai toistaiseksi voimassaolevaksi. Hakemukseen tulee lain mukaan liittää YVA- selostus ja tarvittaessa Natura-arviointi. (Vesilaki 264/1961.)

YVA- menettelyn tavoitteena on tarkastella hankkeen mahdollisia haittoja ja hyötyjä. Menettelyn alkuvaiheessa tehdään YVA- ohjelma, jossa kuvataan hankkeen edellyttämät luvat, sidonnaisuudet muihin hankkeisiin ja suunnitelmiin. Hankkeen ympäristövaikutuksissa arvioidaan mm. ilmanlaatuun ja ilmastoon, vesistöihin ja veden laatuun, luonnon monimuotoisuuteen, luonnonsuojelualueisiin, maankäyttöön, ihmiseen sekä muihin elinkeinoihin vaikuttavat tekijät. YVA- menettelyyn liittyy myös vaihtoehtoinen tarkastelu. 0- vaihtoehto on, ettei kaivosta perusteta ollenkaan kyseessä olevalle alueelle. Muita vaihtoehtoja on yleensä 1-3 kpl. YVA- menettelyyn liittyy myös sosiaalisten vaikutusten arviointi (SVA). Siinä tunnistetaan kaavan ja mahdollisen toteutumisen vaikutuksia alueen viihtyvyyteen ja elinoloihin. Vaikutuksia tarkastellaan myös muiden alueiden ja ihmisryhmien kannalta (Pasma 2013, 9.)

Natura- arviointi tehdään aina, jos arvioidaan, että ne lajityypit ovat vaarassa, joiden vuoksi alue on liitetty Natura 2000- alueeksi. Arviointi tehdään tarpeen vaatiessa malminetsintä ja kaivoshankkeen yhteydessä. Natura arviointia käsitellään luonnonsuojelulain 10 luvussa (Pasma 2013, 9.)

5.2 Ydinenergia- ja säteilylaki

Ydinenergialaki määrittelee luvat kaivos- ja rikastustoimintaan, jonka tarkoituksena on uraanin tai toriumin tuottaminen. Lupien saamiseksi Työ- ja Elinkeino- ministeriön on pyydettävä lausunnot Suomen ympäristökeskukselta, työsuojeluhallinnolta, Tukesilta, asianomaiselta lääninhallitukselta, kaivoksen tai rikastus-

laitoksen sijainti- ja naapurikunnilta, asianomaiselta seutukaavaliitolta sekä ydinenergialain 56 §:n 1 momentissa tarkoitetulta neuvottelukunnalta (Ydinenergialaki 921/1988.)

Säteilylain noudattamisen valvonnan ylin johto ja ohjaus kuuluvat Sosiaali- ja terveysministeriölle. Valvonnan alaisia ovat säteilyn terveyshaittojen yleinen arviointi, säteilyaltistusta vähentävien toimenpiteiden arviointi sekä työntekijöiden ja muiden säteilylle altistuvien henkilöiden seurannalle asetettavat vaatimukset. Säteilyaltistusta aiheuttavan toiminnan valvonnan johto ja ohjaus kuuluvat kauppa- ja teollisuusministeriölle asioissa, jotka koskevat ydinenergian käyttöä, kaivoslaissa tarkoitettua kaivostyötä tai säteilylähteiden kaupallista valmistusta ja kauppaa sekä maahantuontia ja maastavientiä (Säteilylaki 592/1991, 5§; Laki säteilylain muuttamisesta 677/2015, 53 §)

5.3 Muinaismuistolaki

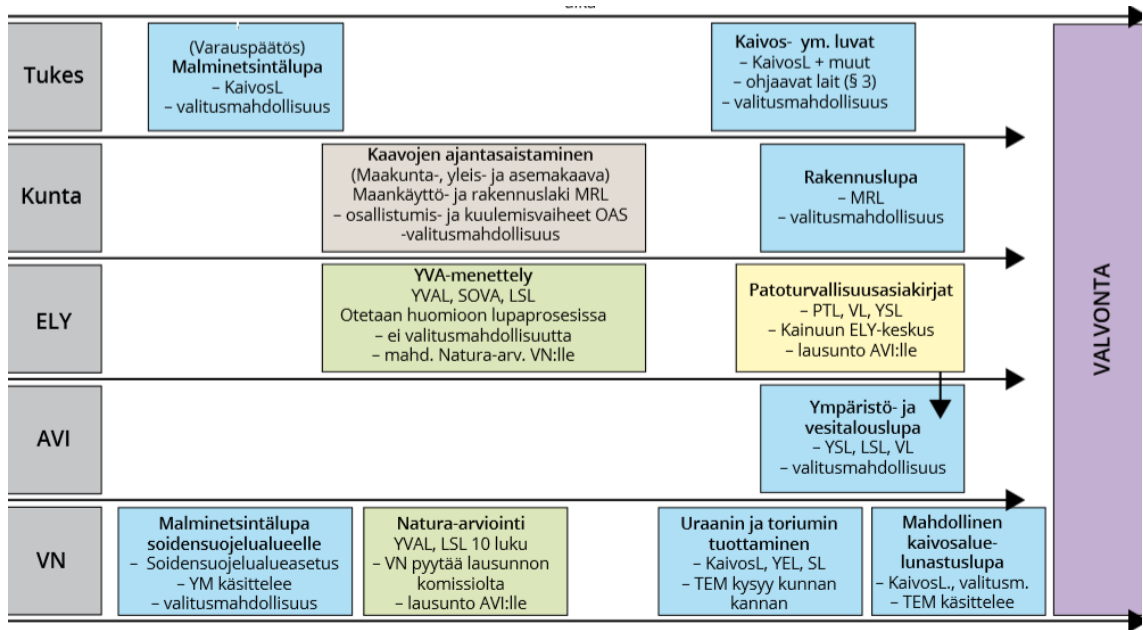
Muinaismuistolaki määrittelee kiinteät muinaisjäännökset (mm. haudat, kalmistot, kaikki ihmisen tekemät kiveykset, kivilatomukset, maa- ja kivikummut, röykkiöt sekä kivet ja kalliopinnat, jotka sisältävät kirjoituksia, hiomauria, hakkuujälkiä tai hionnan jälkiä, uhrilähteet, uhripuut, uhrikivet, palvontapaikat, käräjäpaikat, kulkutiet, tienviitat, sillat sekä vartiutulipaikat tai edellä mainittujen asioiden jäännökset). Kaikki tämänkaltaiset rakennelmat mukaan lukien myös sellaiset, joita ei voi havaita maanpinnalta merkitään maastoon pyykeillä ja niille määrätään myös suoja-alue, jota lähempänä ei saa kaivostointia harjoittaa (Muinaismuistolaki 259/1963.)

5.4 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Kaivoslain mukaan kaivosalueen ja kaivoksen apualueen suhde muuhun alueeseen pitää olla selvitetty. Mikäli kaivosta ei ole voimassa olevassa kaavassa, se vaatii kaava muutoksen ennen kaivostoiminnan aloittamista. Kaavoitusta ohjaavat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT), maankäyttö- ja rakennuslaki sekä asetus (Maanrakennuslaki 132/1999; Maanrakennusasetus, 895/1999) (Pasma 2013, 10.)

5.5 Viranomaisvalvonta

Kaikkia edellä mainittuja kaivostoimintaan liittyviä lakeja ja asetuksia varten viranomaisvalvonta on jakaantunut viidelle eri virastolle ja kaikilla niillä on omat vastualueensa. Kaivosalueen ELY- keskus valvoo ympäristölupapäätöksien lupamääräyksiä. Kuvio 4.

Kuvio 4. Kaivoshankkeen viranomaisvaiheet (Pasma 2013, 7.)

TUKES valvoo kaivostoimintaa kaivoslainsäädännön mukaisesti mukaan luettuna vaarallisten aineiden käsittely ja varastointi. Kunnan valvontaan liittyvät maankäyttö ja rakennuslupa-asiat. Patoturvallisuusasioita valvoo Kainuun ELY-keskus, joka on myös kaivosasioiden erityisasiantuntija. Työsuojeluasioiden valvonnasta vastaa kaivosalueen AVI (Pasma 2013, 3.)

Valtioneuvosto päättää mahdollisesta kaivosaluelunastusluvasta, lisäksi se pyytää lausuntoja ja käsittelee Natura- arviointeja. Malminetsinnän aloittamisesta kaivoksen perustamiseen voi kulua aikaa 10- 25 vuotta.

6 POHDINTA

Opinnäytetyön rajaaminen tuntui aluksi hankalalta johtuen saatavissa olevan materiaalmäärän paljoudesta. Kaikki olemassa olevat lait ovat sidoksissa perustuslakiin. Lakien säätäminen ja muuttaminen on monimutkainen prosessi. Lainsäätäjien tuleekin työssään ottaa huomioon yhteydet muihin lakeihin, mikä varmasti hankaloittaa työtä.

Uusi kaivoslaki vuodelta 2011 on tuonut tullessaan paljon hyvää mm. ekologisuuden näkökulman, mutta toisaalta siinä on joitakin kyseenalaisia kohtia. Se mm. mahdollistaa EU:n talousalueella toimivan yhtiön toiminnan Suomessa. Tätä lainmuutosta on perusteltu sillä, että ulkomaisilla toimijoilla on enemmän rahaa käytettävissä. Ymmärtääkseni nämä rahat eivät kuitenkaan tule Suomen valtion käyttöön vaan toimija sijoittaa ne kaivoksen toimintaan.

Lisäksi perusteluna on käytetty sitä, että kaivos luo työpaikkoja kaivoksen yhteyteen. Kun kaivos perustetaan paikkakunnalle, on erittäin epätodennäköistä, että siellä asuisi valmiiksi koulutettuja kaivos- ja prosessiteollisuuden ammattilaisia. Välillisesti kaivos voi luoda moniakkin työpaikkoja, joista valtaosa katoaa kaivoksen myötä. Suomessa kaivoksia perustetaan alueille, joilla on luonto- ja elämysmatkailua, joista paikalliset asukkaat ovat saaneet toimeentulonsa ennen kaivoksen tuloa alueelle. Nämä toiminnot yleensä supistuvat tai lakkaavat kokonaan.

Kaivostoiminnan päätyttyä paikkakunnalle jää maisemoidut sivukivikasat ja rikastehiekka- altaat. Seuraavaksi jääkin arvioitavaksi, onko jälkihoito asianmukaisesti hoidettu ja mahdolliset korjaustoimenpiteet saattavat jäädä paikkakunnan ja valtion hoidettavaksi.

Vastuuhenkilöitä määritettäessä tulisi valvoa, että vastuu myös toteutuu. Jos ongelmia tulee, henkilöt eivät voi siirtyä tehtävistä toiseen ellei uutta henkilöä ole nimetty tilalle. Nyt on jo nähty oikeustapauksia, joissa vastuuhenkilöillä on ollut selvää epätietoisuutta omista tehtävistään.

Mielestäni kaivoksen tulisi maksaa tuotosta jonkinlaiseen rahastoon takuumaksua, joka mahdollistaisi sen, että mahdolliset ympäristöhaitat tulisivat korjatuksi. Rahamäärän tulisi olla niin suuri, että sillä on toimijan kannalta merkittävä vaikutus. Suomessa on jo tapauksia, joissa maksajana on valtio ja sen myötä veronmaksajat.

Toivottavasti seuraava lakimuutos toisi korjauksen näihin ongelmiin, koska luonto ei kestä loputtomiin vesien juoksutuksia, jotka aina yhtiöiden mukaan on pakko suorittaa eli se on kaivoksen toiminnan edellytys. Näin ei olisi, jos kaivosta perustettaessa valvova viranomaisen edellyttäisi, että vesien varastointiin varatut altaat ovat asianmukaisia sekä kooltaan että turvallisuudeltaan.

LÄHTEET

Erämaalaki 17.1 1991/62

Kaivoslaki 22.4 1932/116

Kaivoslaki 24.11 1943/273

Kaivoslaki 17.1 1965/506

Kaivoslaki 10.6 2011/621

Keisarillisen Majesteetin armollinen asetus 25.5 1857/49

Keisarillisen Majesteetin armollinen julistus 22.3 1872/14

Keisarillisen Majesteetin armollinen julistus 30.10 1878/22

Keisarillisen Majesteetin armollinen sääntö 10.2 1858

Keisarillisen Majesteetin armollinen valtaus- ja kaivossääntö 12.11 1883/35

Laki säteilylain muuttamisesta 22.5 2015/667

Maankäyttö- ja rakennusasetus 10.9 1999/895

Maankäyttö ja rakennuslaki 5.2 1999/132

Maanmittauslaitos 2010. Kaivostoimitus

Muinaismuistolaki 17.6 1963/259

Muroke, H. 2015. Perusoikeudet malminetsinnässä Lapin yliopisto Oikeustieteellinen tiedekunta Ympäristöoikeus Pro gradu – tutkielma Viitattu 3.4 2016 <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/62197/Muroke.Hans.pdf?sequence=2>

Pasma, T. 2013. Tietopaketti kaivoslaista ja kaivoshankkeiden viranomaisvaiheista. Viitattu 2.4 2016 <http://www.sll.fi/mita-sina-voit-tehda/vaikutalahiymparistoosi/tietopaketti-kaivoslaista-ja-viranomaisvaiheista>

Poronhoitolaki 14.9 1990/848

Puustinen, K. 2002 Geologian tutkimuskeskus raporttiedosto 4653 Viitattu 3.5 2016 Geologian tutkimuskeskus Espoon yksikkö M10.1/2002/3 http://tupa.gtk.fi/raportti/arkisto/m10_1_2002_3.pdf

Puustinen, K. 2010 Geologi- lehti/2-2010 Viitattu 28.4 2016
<http://www.geologinenseura.fi/geologi-lehti/2-2010/puustinen.pdf>

Säteilylaki 27.3 1991/592

Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja Ehdotus uudeksi kaivoslaiksi 26/2008
viitattu 8.2 2016
https://www.tem.fi/files/20270/Ehdotus_uudeksi_kaivoslaiksi_...pdf

Vesilaki 25.7 2011/587

Ydinenergialaki 11.12 1987/990

LIITTEET

Liite 1: Käsivarren erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0270.gif>

Liite 2: Tarvantovaaran erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0271.gif>

Liite 3: Pöyrisjärven erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0272.gif>

Liite 4: Muotkatunturin erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0273.gif>

Liite 5: Paistunturin erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0274.gif>

Liite 6: Kaldoaivin erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0275.gif>

Liite 7: Vätsärin erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0276.gif>

Liite 8: Tsarmitunturin erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0277.gif>

Liite 9: Hammastunturin erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0278.gif>

Liite 10: Puljun erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0279.gif>

Liite 11: Kemihaaran erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0280.gif>

Liite 12: Tuntsan erämaa. <http://www.finlex.fi/data/sdimages/0281.gif>